

Metoderapport

Navn på journalistene som har gjort jobben.

Maria Hasselgård 99265279

André Verløy 93205657

Sigmund Haugedal 97634580

I tillegg ulike journalister i hele nyhetsredaksjonen som produserte nyhets sakene.

Ansvarlige redaktører:

Per Anders Johansen

Marina Tofting

Kyrre Nakkim

Adresse

NRK, NYDI, politisk redaksjon,
Bjørnstjerne Bjørnsonsplass 1, 0340 Oslo
Internt: FP21

Telefon:

23048210

Tittel på arbeidet, prosjektet.

Lokalvalg 07

Publisering

I tidsrommet 5. juni – 12. september.

NRKs nyhetsprogrammer på radio og TV, samt www.nrknyheter.no og tekst-tv. (Se detaljert oversikt over alle sakene).

NRK har en unik mulighet ut i fra de mange publiseringskanalene på Marienlyst, i tillegg til sine distriktskontorer. Dagsrevyen er flaggskipet på TV, Dagsnytt er det samme på radio. I tillegg så har tekst-tv mange lesere. Vi dro også nytte av at NRK virkelig fikk i gang sin nettsatsning i 2007. I samarbeid med redaktører og redaksjonssjefer diskuterte vi hvilke saker som passer best i de ulike medium og hvordan debatten kan bringes videre. Nettet ga oss også muligheten til å legge ut materiale som er vanskelig å forklare på radio/tv. I undersøkelsene vi gjorde, la vi dessuten vekt på å få et geografisk valid informasjonsmateriale, så våre distriktskontorer også kunne få nytte av researcharbeidet.

Bakgrunn for arbeidet

I forbindelse med lokalvalget ble det opprettet en researchgruppe på tre personer. Ideen var hentet fra svensk valgkamp. Erfaringer fra tidligere valgkamper viste at det daglige mediepresset tok mesteparten av ressursene. Valgkampinnspurten kom alltid brått på, noe som ga liten tid til å researche egne saker. Dette reduserte muligheten til å sette dagsorden samt prege nyhetsdekningen. Mye av dekningen den siste måneden før et valg handler således som regel om ”spillet” mellom partiene og politikerne.

Målet med researchgruppen var å produsere egne saker som angikk enkeltmennesker i lokalsamfunn, men samtidig se det større bildet, noe reportere med daglige deadlines ofte ikke har tid eller mulighet til.

Metoderapporten konsentrerer seg derfor ikke om gravearbeid som resulterte i *en stor enkeltsak*, men research som førte fram til at NRK fikk satt dagsorden i *flere viktige saker* i løpet av de siste tre månedene av valgkampen på ulike samfunnsområder.

Arbeidsmetoder/kilder

Idemyldring:

I mai måned møttes de tre researcherne, i tillegg til politisk redaktør, til idemyldring. Her diskuterte vi aktuelle politiske temaer, skisserte valgkampens aktører, samt kildetilfang. Overordnede hypoteser ble formulert.

Kartlegging:

Adresselister med e-post og mobilnummer ble samlet inn for alle lokale toppkandidater. Vi fokuserte på de syv største partiene, til sammen nærmere 2800 lokalpolitikere. Dette ga oss et unikt statistisk bakgrunnsmateriale. Materialet ble blant annet brukt til å undersøke hvor mange innvandrere og kvinner som var toppkandidater. I tillegg, og kanskje mye viktigere, fikk vi en unik mulighet til å bruke Questback (spørreundersøkelse) for å kartlegge lokalpolitikeres synspunkter på aktuelle temaer (jf. blant annet miljø).

Lister med kontakt- og lønnsinformasjon for ordførere og rådmenn ble også samlet inn, i tillegg til hel- og deleide kommunale selskaper. Dette ble senere brukt til rollesøk og oversikt over sammensetning av kommunale styrever.

Informasjon fra listene ble også brukt i et nettprosjekt, som Bjørn Atle Gildestad hadde ansvaret for. Her fikk lokalpolitikere eksklusiv adgang for å holde kontakt med velgerne gjennom daglig logging og meningsutveksling i en moderne form for demokratiet. Listene gjorde at vi kunne invitere politikere med i dette nettprosjektet.

Utfordringen med innsamling av listene var personvern. Noen av partiene var skeptiske til å utgi informasjon som epost-adresser. Vi måtte derfor ofte ty til alternative kilder: Telefonkatalogen, Brønnøysundsregistrene (eller tjenester som Bizweb, Lindorff og Ravn), og direkte kontakt for å gjøre listene komplette. Kommunenes Sentralforbund besitter komplette lister over blant annet rådmenn og kommunale selskaper, noe som gjorde det litt enklere å samle inn.

Researchgruppa hadde mange møter og samtaler med et variert utvalg av kilder for å innhente kunnskap. Representanter for interesse- og yrkesorganisasjoner, kommunalt ansatte, politikere og politiske rådgivere, professorer og andre som satt inne med ekspertise på området. I tillegg holdt vi fortløpende kontakt med våre distriktskontorer for å få tisp, utfyllende informasjon om personer og saksområder. Overordnede hypoteser ble definert tydeligere og justert og egen caseliste basert på alle menneskene/sakene vi hadde vært i kontakt med, som gjorde det lettere i fasen der journalistene ble trukket inn og skulle produsere sakene. En grov prioriteringsliste over saker ble også utarbeidet.

Neddykking og utvikling av egne undersøkelser

I juli begynte vi å grave oss ned i temaene, lese eksisterende stoff, diskutere alternative hypoteser, studere lover og forskrifter, innhente statistikk fra kommuner og kjøre undersøkelser i KOSTRA. Det var utstrakt bruk av programvarene Excel og Access.

En utfordring var at tallene fra SSB og KOSTRA ikke alltid var oppdatert. Dette la vi merke til når vi undersøkte SFO-prisene, men det gjentok seg på flere temaer. Flere kommuner reduserte prisene/avgiftene i månedene før valget, noe som ikke blir reflektert i SSBs statistikk før neste rapportering. Vi kontrollerte vi hentet fra KOSTRA ved å ta direkte kontakt med kommunene.

Ett eksempel på bruken av (- og utfordringen med) å bruke KOSTRA var kommunenes brudd på lovforskriften om hjemmehjelpssatser som gikk i Dagsnytt 7. september 2007 (På nettet kalt "Eldreran"). Gjennom statistikk-kjøring på kommunenes hjemmehjelpssatser, kunne vi se at ca 60 kommuner brøt loven om sosiale tjenester fordi de tok over 150 kroner i måneden av de eldre. Dokumentasjonen av lovbrudd i kommunene ble redusert til 20 kommuner etter en omfattende ringerunde, fordi kommunene enten hadde tastet feil eller rettet opp eget lovbrudd i løpet av våren. Likevel kunne vi altså dokumentere altfor høy pris på hjemmehjelpen i over fem prosent av landets kommuner.

Det ble også gjennomført rollesøk på rådmenn, ordførere og utvalgte toppkandidater i databasen til Bizweb.

Identifisere saker og medium

Når et tema var grundig belyst gjennom metodearbeidet, identifiserte vi hvilke nyhetssaker det var grunnlag for, og organiserte disse. Vi hadde hele tiden fokus på hvilke saker som skulle slippes til hvilken tid, men hadde to større oppsummeringer i begynnelsen av juli – for å se hvilke saker vi kunne presentere i den "roligste" nyhetssommermåned, samt i begynnelsen av august. I denne fasen begynte vi å inkludere journalisten(e) som skulle utarbeide saken. Journalisten(e) kunne komme med innspill til sider vi ikke hadde sett, og som måtte utdypes. I tillegg så bistod vi med å innhente informasjon til selve presentasjonen, diskuterte vinklinger og samarbeidet med å finne case. Det var naturlig å ha bred kontakt med distriktskontorene som kunne lage sine vinklinger på identifiserte saker og samarbeide om case.

Ett eksempel er *eldreomsorg*, som står høyt på dagsorden ved hvert valg. I kartleggingsfasen hadde vi søkt å få oversikt over problemstillingen: Er det nok sykehjemsplasser i forhold til behovet? I Helse- og omsorgsdepartementet fantes det ingen oversikt. Heller ikke i Sosial- og helsedirektoratet. Vi fant det underlig siden man kan gå inn på hjemmesiden til Kunnskapsdepartementet, og få detaljert oversikt over antall barn og hvor mange barnehageplasser som var ledig eller manglet i hver enkelt kommune til enhver tid. Handlet dette om mangel på politisk vilje og et ønske om ikke å vite?

Neste skritt var å skaffe denne oversikten selv, en omfattende jobb i juli måned med mange på ferie. Vi kontaktet landets størets kommuner, ca en femtedel av alle kommunene. Utvalget var fordelt på ulike fylker. Det vi møtte i ALLE kommuner var manglende oversikt over hvor mange eldre de hadde ansvaret for, hvilket behov de hadde, og om det kommunale tilbudet var dimensjonert og tilfredsstillende utformet for sammensetningen av befolkningen. Det rådet bokstavelig talt kaos. Dette var også tilbakemeldingen fra de vi snakket med som drev sykehjem uten noen planleggingsinformasjon, og ikke minst pårørende som ikke visste om, når og hvor de skulle få hjelp til et tilfredsstillende døgnbasert behov. I researchen kunne vi identifisere flere saker, som ble styrket ved ringerunden, samtaler med fagfolk og offentlig statistikk:

- Ingen har oversikt over hvordan det ser ut i eldreomsorgen.

- Må være svært syk for å få sykehjemsplass.
- Hjemmeomsorgen går til unge.
- Klaseskille mellom eldre ut i fra hvem som er pårørende.

I vår omfattende kartleggingsrunde kunne vi samtidig få dokumentert:

- Bryter de lovforskriften om hjemmehjelpssatser?
- Priser på trygghetsalarm

Etter hvert begynte vi å jobbe parallelt eller fordelte oss på langsiktige prosjekt, samt å følge opp dagsaktuelle saker og samtidig bistå med research til partilederutspørringene på radio.

Med det innsamlede fakta- og statistikk materialet vi hadde kunne vi kjøre undersøkelser, samt hente oppdaterte tall og utregninger på forskjellige aktuelle temaer. Vi bisto også med innhenting av informasjon fra databaser i forbindelse med andre saker, blant annet Ditlev Simonsen-saken.

Utfordringer/Konklusjon

I tillegg til det allerede nevnte problemet med lite oppdaterte tall fra KOSTRA, var det også en utfordring i begynnelsen å få folk til å skjønne at innhenting av materiale bare er en liten del av jobben. Hovedarbeidet kommer etterpå; identifisering av mønstre, krysskjøring av data osv. Det tar tid.

Kontinuitet er en dyd. Journalister bør kobles på enda tidligere i prosessen, noe som er spesielt viktig når journalisten går i turnus. Vår erfaring er at turnus begrenser framdrift. Journalister blir koblet på sakene tidlig, men med turnus blir det ofte tilfeldig hvem som følger opp. Nye journalister som blir koblet på må i tillegg oppdateres på saken.

En annen utfordring er at i en bedrift av NRKs størrelse bør alle nyhetslederne kobles på de større satsningene for at saken kan leve lenger; fra morgensending på radio via diskusjon på nett til Kveldsnytt på tv.

Vår erfaring er at en slik researchgruppe gir merverdi, og er ressursbesparende. Materialet fra researchgruppa ble også benyttet av distriktskontorer, kulturavdelingen og økonomi-redaksjonen. Mye av det en researchgruppe gjør kan benyttes av alle, og er et flott knutepunkt for å synliggjøre en delekultur. Saken er viktigere enn hvem som presenterer den.

Vi er takknemlig for at nyhetsredaktør Per Anders Johansen, politisk redaktør Kyrre Nakkim og redaksjonssjef Marina Tofting tenkte annerledes i utformingen av researchgruppa. Først og fremst for at de fikk frem viktigheten og eksklusiviteten av å drive research.

Vi tre som utgjorde researchgruppa hadde til felles at vi alle var journalister, men i tillegg var våre ulike bakgrunner som henholdsvis politisk rådgiver, gravejournalistikk og valgforskning veldig bra og fruktbart. Det var et bevisst valg av NRK, og det gjorde at vi internt fikk ekstra drahjelp av hverandre.

Oslo, 21. januar 2008

Maria Hasselgård

Andrè Verløy

Sigmund Haugedal

Vedlegg: Oversikt over TV- radio- og nettsaker

VEDLEGG:

TV-saker:

- Store køer for sykehjemsplass, Dagsrevyen 14/8-07

Oppfølging:

- Eldre på sykehus istedenfor sykehjem, Molde sykehus, Dagsrevyen 15/8-07
- Opposisjonen krever flere plasser, Dagsrevyen 15/8-07
- Regjeringen lover flere plasser, Nedre Eiker, Dagsrevyen 15/8-07

- Eldrepenger brukes på yngre pleietrengende, Dagsrevyen 28/8-07
- Oppfølging: Brustad vedgår at hun vet at at pengene brukes på yngre, 28/8-07

- Velferdsflyktningene (familier med funksjonshemmede som oppsøker kommune med best tilbud, Lørdagsrevyen 1/9-07
- Oppfølging: Opposisjonen krever mer penger, Søndagsrevyen, 2/9-07
Kommunelminister Åslau Haga i studio lover en halv milliard; 2/9-07

- Gran bygdeliste, Lørdagsrevyen, 8/9-07
- Sotra-lista, Lørdagsrevyen, 8/9-07

Radio-saker:

- Innvandrere i politikken, Dagsnytt, 5/6-07
- Frp er mannepartiet, Dagsnytt, 6/6-07
- Klimamunnkurv i Ap, Dagsnytt + politisk kvarter 15/6-07
- Ikke enerom til alle, Dagsnytt 2/7-07
- Flyttestrømmen, Dagsnytt 7/8-07 + Ukeslutt 11/8-07
- Kaos i eldreomsorgen, Dagsnytt + politisk kvarter 15/8-07
- Krever SFO-endring, Dagsnytt 20/8-07
- Kulturpolitikk rødgrønt og blått, Kulturnytt 28/8-07
- Eldreomsorg, Dagsnytt, 31/8-07
- Kommuner bryter loven, Dagsnytt, 7/9-07
- Lite politisk forskjell, Dagsnytt 7/9-07

Nettsaker:

- Klimamunnkurv i Arbeiderpartiet:
http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.2710524

- Store variasjoner i sosialhjelp:
http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.2929141

- Haga mot flyttestrømmen:
http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3131711

- Lukker øynene for sykehjemskøene:
http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3195460

- Lover 12.000 sykehjemsplasser:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3198553

- Nesten 30.000 i SFO-forskjell:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3237407

- Trygghet koster mer hos de rød-grønne:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3277732

- Fritt brukervalg gir classeskiller:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3342280

- Eldreran i 20 kommuner:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3406794

- Valg uten betydning:

http://www.nrk.no/nyheter/innenriks/valg/val_2007/1.3406873